

สัตตมวีริกัตติ กับธาตุหมวด ต้น ธาตุ และธาตุหมวด จุฑ ธาตุ
 สัตตมวีริกัตติ

บอกความยอมตาม, ความกำหนด, และความรำพึง, เป็นต้น.

๑. บอกความยอมตาม แปลว่า ควร.....

เช่น ภเชถ ปุริสูตตเม. อ.ชน ควรคบ ซึ่งบุรุษสูงสุด ท.

๒. บอกความกำหนด แปลว่า พึง.....

เช่น ปุณฺณเจ ปุริโส กยิรา. ถ้าวา อ.บุรุษ พึงทำ ซึ่งบุณฺไซริ.

๓. บอกความรำพึง แปลว่า พึง.....

อุ. ยนฺนุนาห ปพฺพชฺเชยฺย ไฉนหนอ อ.เรา พึงบวช.

* นำธาตุมาแจกกับสัตตมวีริกัตติ + รู้กาล บท วจนะ บุรุษ

บุรุษ	ปรสสप्तํ		อตฺตโนप्तํ	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ประณมบุรุษ	เอยฺย	เอยฺยํ	เอถ	เอริ
มัธยมบุรุษ	เอยฺยาสี	เอยฺยาสถ	เอโถ	เอยฺยวโห
อุตตมบุรุษ	เอยฺยามี	เอยฺยาม	เอยฺยํ	เอยฺยามฺหเส

ลป ยย เสยฺย คงไว้แต่ เอ เช่น กเร, ชิเน, ภณฺเ บ้าง.

ใช้ เอถ แทน เอยฺย เช่น ลภถ บ้าง.

ใช้ เอยฺยํ แทน เอยฺยามี เช่น ปุจฺเจยฺย บ้าง.

หมวด ตน ธาตุ ลง โอ, และ ยिर ปัจจย

ตน เป็นไปในความ แผ่ไป (ตน+โอ+เอยฺย) สำเร็จรูปเป็น
ตเนยฺย พึงแผ่ไป.

กร เป็นไปในความ ทำ (กร+โอ+เอยฺย) สำเร็จรูปเป็น กรเยฺย
พึงทำ.

รูปพิเศษ

-หลังจาก กร ธาตุ ลง ยिर ปัจจย

-ลบ ร ของกร ธาตุ แปลง เอยฺย เป็น อา และแปลง เถ เป็น อาถ
เช่น กยิรา, กยิราถ พึงทำ

สกก เป็นไปในความ อาจ (สกก+อุณา+เอยฺย) สำเร็จรูปเป็น
สกกุณเยฺย พึงอาจ.

ชาคร เป็นไปในความ ตื่น (ชาคร+โอ+เอยฺย) สำเร็จรูปเป็น
ชาครเยฺย พึงตื่น.

หมวด จรุ ธาตุ ลง เณ, ฌย ปัจจย

จรุ เป็นไปในความ ลัก (จรุ+เณ-ฌย+เอยฺย) สำเร็จรูปเป็น
โจเรยฺย, โจเรยฺย พึงลัก.

ตกก เป็นไปในความ ตรีก (ตกก+เณ-ฌย+เอยฺย) สำเร็จรูป
เป็น ตกเกยฺย, ตกเกยฺย พึงตรีก.

ลกข เป็นไปในความ กำหนด (ลกข+เณ-ฌย+เอยฺย) สำเร็จรูป
เป็น ลกขเยฺย, ลกขเยฺย พึงกำหนด.

มนตุ เป็นไปในความ ปรีक्षा (มนตุ+เณ-ฌย+เอยฺย) สำเร็จรูป
เป็น มนเตยฺย, มนเตยฺย พึงปรีक्षा.

จินต เป็นไปในความ คิด (จินต+ณ-ณย+เอยฺย) สำเร็จรูปเป็น
จินตเอยฺย, จินตเอยฺย พังกิด.

๑. ทดสอบการแจกธาตุ

บุรุษ	ปรสฺสพท์		อตฺตโนปท์	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	กเรยฺย	กเรยฺยํ	กเรถ, กโรถ	กเรรั
ม.	กเรยฺยาสี	กเรยฺยาค	กเรโถ	กเรยฺยวฺโท
อุ.	กเรยฺยามี	กเรยฺยาม	กเรยฺยํ	กเรยฺยามเห

๒. ทดสอบการแจกธาตุ

บุรุษ	ปรสฺสพท์		อตฺตโนปท์	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	จินตเอยฺย	จินตเอยฺยํ	จินตเยถ	จินตเยรั
ม.	จินตเอยฺยาสี	จินตเอยฺยาค	จินตเยโถ	จินตเอยฺยว โท
อุ.	จินตเอยฺยามี	จินตเอยฺยาม	จินต เอยฺยํ	จินตเอยฺยาม เห

ข้อควรรู้เบื้องต้นก่อนการแต่งและแปลประโยคบาลี

วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ

ธาตุ

ปัจจัย

๑. ปัจจัยในกัตตุวาก ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ญ ณา นา ณาหา โอ
เณ ฌย แบ่งลงในธาตุ ๘ หมวด ดังนี้

๒. รูปแบบกัตตุวาก

ประธานทำเอง เช่น สุโท โอทนํ ปเจยฺย อ.พ่อครัว จงหุง ซึ่งข้าวสุก

ทดสอบแปลไทยเป็นมคธ

๑. อ. บุรุษ ท. ๕ พึ่งทำ ซึ่งการงาน ท. ในนา ของตน ฯ
๒. อ.เรา ท. พึ่งตื่น ในคำสอน ของพระพุทธเจ้า ฯ
๓. อ.ท่าน พึ่งปรึกษา ซึ่งปัญหา ในชีวิต ของตน ฯ

ทดสอบแปลมคธเป็นไทย

๑. สพุเพ ชนา อตุตนา อตุตนา เคเห กมฺมานิ กเรยฺยํ ฯ
๒. อชฺช อตุตนา อตุตโน สรีรสฺส อากาเร ลกฺขเยยฺยาถ ฯ
๓. อหํ โลเก อคฺคสฺส ภควโต ธมฺมํ จินฺตเยยฺยามิ ฯ